

Govor visokog predstavnika i posebnog predstavnika EU Valentina Inzka na Panel diskusiji o odgovornom financiranju koju organizira Centralna banka BiH

Političari trebaju učiti od Centralne banke

Dame i gospodo,

Prije svega, dozvolite mi da izrazim svoju zahvalnost guverneru Kozariću na ljubaznom pozivu da sudjelujem na ovome okruglom stolu.

Možda bih trebao početi osvrćući se na naziv današnje diskusije, koji u svjetlu globalne financijske krize može izgledati i pomalo kontradiktoran sam po sebi.

“Odgovorno financiranje” – ove dvije riječi su nezgodna kombinacija pojmova.

Propast hipotekarnih zajmova, kriza zajmova i svjetska recesija uistinu ne asociraju na veliku ‘zalihi’ odgovornosti u trezorima svjetskih banaka i financijskih institucija.

Pa ipak, smatram da postoje dva pozitivna aspekta nedavne krize koja treba imati na umu.

Prvi je da je Bosna i Hercegovina, mala ekonomija sa niskim državnim i privatnim dugom i stabilnom valutom, bila u stanju spriječiti mnoge od najgorih aspekata globalnog kolapsa (izuzimajući utjecaj na zaposlenost, a kasnije ću se vratiti na to).

Drugi je da je koordiniran i koherentan odgovor od strane vlasti na vrhuncu ove krize ublažio njezin efekt. Globalni financijski sustav možda je, u stvari, danas snažniji no što je bio prije dvije ili tri godine – jer je upravljanje krizom proizvelo rješenja koja će ograničiti neke od najgorih neumjerenosti starog financijskog sustava.

Koje su pozitivne lekcije koje se mogu naučiti iz ovoga, posebice kada je u pitanju Bosna i Hercegovina?

Pa, prvo, financijski sustav BiH je pokazao otpornost i dobru organiziranost u složenom radnom okruženju. Nemoguće je dovoljno snažno istaknuti ključnu ulogu koju je odigrao guverner Kozarić i njegov tim u Centralnoj banci, te Ministarstvo financija i ministar Vrankić. Poruka koja je upućena iz ove banke u periodu najvećih poremećaja je bila trezvena, odmjerena i dosljedna. Povjerenje u domaći bankarski sustav je održano kroz blagovremene i pragmatične mjere koje su provedene uz visok stupanj zdravog razuma i uz minimalnu pometnju.

Jedva da je potrebno reći sljedeće, ali ću to reći u svakom slučaju – Bosni i Hercegovini je očajnički potreban ovakav pristup i daleko izvan financijskog sektora.

Centralna banka BiH je u stanju da radi svoj posao jer ima potrebnu operativnu neovisnost i institucionalni kredibilitet.

Imperativ je da se to održi.

Banka također ima osoblje i resurse koji su joj potrebni, te funkcionalnu organizacijsku strukturu. Ovo bi trebalo biti prošireno na cijeli finansijski sektor. Što prije sustav bankarske supervizije bude poboljšan i moderniziran, to će situacija biti bolja za bosanskohercegovačke štediša i mala poduzeća.

Već niz godina postoje planovi za konsolidiranje agencija za bankarstvo u zemlji, smanjenje birokracije i povećanje učinkovitosti. To će ojačati zaštitne mehanizme za deponente i dati snažan poticaj bankarskom sektoru u cjelini, što može pomoći u nastojanjima da se umanje kamatne stope.

Nema razloga zašto se ovo ne bi moglo uraditi u narednim mjesecima. To bi pomoglo da se stimulira ekonomija – a to znači nova radna mjesta. Ova mogućnost ne bi trebala biti olako odbačena – zaposlenost je jedna od oblasti u kojoj je globalna recesija prouzročila ozbiljne probleme u Bosni i Hercegovini, s obzirom da su desetine tisuća obitelji pogođene gubitkom poslova od kraja prošle godine.

Pozivam vas da se na ovoj konferenciji pozabavite pitanjem bankarske supervizije. Radi se o mnoštvu praktičnih mjera koje bi donijele stvarne prednosti građanima Bosne i Hercegovine, a koje su stavljene na čekanje isključivo zbog političke krize koja traje već tri godine.

Spomenuo sam da je globalna ekonomija možda snažnija danas no što je bila prije dvije ili tri godine – stoga što je finansijska kriza onemogućila dalje odlaganje teških reformi. Dakle, možda možemo pokušati potaknuti sličan slijed događaja u Bosni i Hercegovini. Već tri godine, poslijeratni oporavak zemlje i euro-atlantske integracije su blokirani zbog nerazumijevanja vezano za pravu ulogu entiteta i države.

Tri godine je predug period da se ne uradi ništa.

Desetine tisuća izgubljenih radnih mjesta je previsoka cijena.

Zastoj na putu u Europu je jako štetan.

Sada je pravo vrijeme da se prebrodi kriza i da se nastavi sa realiziranjem već predugo odgađanih reformi.

Financijski sektor postupno izlazi iz vlastite krize ojačan pragmatičnim, iako nekada teškim, promjenama.

Politički sektor mora učiniti isto.

Na početku sam sugerirao da je pojam “odgovorne financije” na određeni način oksimoron. Barem u Bosni i Hercegovini to nije bio slučaj. Financijske vlasti su pokazale iznimnu odgovornost i stoga su zaštićeni građani ove zemlje.

No, to nas dovodi do fraze “odgovorna politika”.

To još uvijek jest oksimoron.

I to se mora promijeniti.

Politički lideri u ovoj zemlji moraju naučiti nešto od Centralne banke. Vrijeme je da dobijemo i odgovornu politiku, baš kao i odgovorne financije.

Hvala.